

Doğma, canım-varlığım qədər
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qibləgahımdır

İlham Əliyev

Qəzet 1921-ci
ildən çıxır

ŞƏRQ qapısı

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Sayı: 64 (20.718)

11 aprel 2013-cü il, cümə axşamı

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

www.serqqapisi.az

Qiyməti 20 qəpik

Rəsmi xronika

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 10-da Braziliyanın ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Sergio de Souza Fontes Arrudanı diplomatik fəaliyyətinin başa çatması ilə əlaqədar qəbul etmişdir.

Görüşdə tərəfdaşlıq xarakteri daşıyan Azərbaycan-Braziliya ikitərəfli əlaqələrinin son illər uğurla inkişaf etdiyi vurğulandı, ölkələrimiz arasında siyasi münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğu bildirildi, bu münasibətləri iqtisadi sahədə də genişləndirməyin önəmi qeyd olundu.

Həmçinin görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli əlaqələrin müxtəlif istiqamətlərdə inkişaf etdirilməsi üçün yaxşı imkanların olduğu vurğulandı, əlaqələrimizin gələcək illərdə daha da genişləncəyinə əminlik ifadə edildi.

Akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyi onun adını daşıyan poliklinikada qeyd olunmuşdur

Dünən akademik Zərifə xanım Əliyevanın adını daşıyan Naxçıvan Şəhər Poliklinikasında görkəmli oftalmoloq-alimin 90 illik yubileyi qeyd olunmuşdur. Tədbir iştirakçıları əvvəlcə alimin poliklinikasının foyesindəki büstü önünə tər gül dəstələri düzmüş, onun həyat və fəaliyyətini əks etdirən maraqlı fotosəkillərə, kitab və qəzet materiallarına, həmçinin tanınmış insanların görkəmli oftalmoloq-alim haqqında söylədikləri fikirlərdən ibarət güşəyə baxmışlar.

Poliklinikanın iclas salonunda keçirilən yubiley tədbirini Naxçıvan Muxtar Respublikasının səhiyyə naziri Niyazi Novruzov açaraq akademik Zərifə xanım Əliyevanın xalqını, elini, yurdunu, Vətəninə dərin məhəbbətlə sevən bir vətəndaş, böyük alim, əsl ziyalı, qayğıkeş

ana kimi nəcib insani keyfiyyətlərindən danışmışdır. Qeyd olunmuşdur ki, böyük şəxsiyyətlər, həqiqi elm fədailəri yaşadıkları mühitin hədəflərinə sığmırlar. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 7 fevral 2013-cü il tarixli Sərəncamı ilə ölkəmizin hər yerində olduğu kimi, muxtar respublikamızda da görkəmli elm xadimi, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi geniş qeyd olunur.

Ölkəmizdə ana adının ucaldığı, ömür-gün yoldaşının sədaqəti, nurlu həkimliyin müqəddəsliyi Zərifə xanımın taleyində əbədiləşmişdir. Zərifə xanım Azərbaycan qadınlarının vüqar, iftixar və fərəh səmasında, eləcə də tibb elminin zirvəsində parlayan bir əbədiyyət Günəsidir. Nazir vurğulamışdır ki, doğulub boya-başa çatdığı Şahtaxtı kəndindəki məktəblə yanaşı, Naxçıvan Şəhər Poliklinikası da onun adını daşıyır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ötən il poliklinikanın yenidən qurulmuş binasının açılışında iştirak etmişdir.

Akademik Zərifə xanım Əliyeva elm, təhsil, səhiyyə, eləcə də ictimai-siyasi

sahələrdəki misilsiz xidmətlərinə görə xalqımızın, gözələrinə nur verdiyi insanların yaddaşında sönməz odu və işığı ilə şəfqətli həkim, səmimi və sədaqətli vətəndaş, eləcə də məğrur Azərbaycan qadını kimi daim yaşayacaqdır.

Tədbirdə Akademik Zərifə Əliyeva adına Naxçıvan Şəhər Poliklinikasının baş həkimi Xuraman Hacızadə "Akademik Zərifə xanım Əliyevanın həyat və elmi fəaliyyəti", Naxçıvan Diaqnostika-Müalicə Mərkəzinin həkim-oftalmoloqu Məhəmməd Vəliyev "Akademik Zərifə Əliyeva iyirminci əsrin ən parlaq ziyalı qadınlarından" və Naxçıvan Muxtar Respublikası Göz Xəstəxanasının baş həkimi Səidə Hüseynova "Akademik Zərifə xanım Əliyevanın oftalmologiya sahəsindəki fəaliyyətləri", Şəur Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının həkim-oftalmoloqu Araz İbrahimov "Akademik Zərifə xanım Əliyevanın pediaqoji fəaliyyəti" mövzularında çıxışlar etmişlər.

Sonra akademik Zərifə xanım Əliyevanın həyat və fəaliyyətini əks etdirən slaydlar nümayiş etdirilmiş, Naxçıvan Qızlar Liseyinin şagirdlərinin ifasında görkəmli alimə həsr edilmiş şeirlər bədii qiraət olunmuşdur.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidməti

Naxçıvan Muxtar Respublikası qadınlarının konfransı keçirilmişdir

Aprel ayının 10-da Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin akt zalında Naxçıvan Muxtar Respublikası qadınlarının konfransı keçirilmişdir. Konfransı açıq elan edən Naxçıvan Muxtar Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Ramilə Seyidova geniş məruzə ilə çıxış etmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, dünya qadınları arasında öz layiqli yerini tutan Azərbaycan qadını böyük inkişaf yolu keçmişdir. Azərbaycan qadınları yüzlərdən bəri formalaşmış milli dəyərlərə sadıq qalmaqla ana dilimizin, mədəniyyətimizin və mənəviyyətimizin ən etibarlı dayağı olmuşlar. Keçmişimizin unudulmaz səhifələrindəki möhkəm iradəyə malik görkəmli qadın şəxsiyyətlərimizin yüksək ləyaqətinin, ağbırək anarlarımızın müdrikliyinin daşıyıcıları kimi müasir Azərbaycan xanımları öz dərin zəkaları və tükənməz daxili potensialları ilə bu gün də xalqa və cəmiyyətə fədakarcasına xidmət edirlər. Təmali ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və bu gün də uğurla həyata keçirilən dövlət qadın siyasəti ictimai-siyasi həyatda qadınlarımızın rolunu daha da artırmışdır. Həyatımızın elə bir sahəsi yoxdur ki, qadınların orada iştirakı təmin olunmasın. Məhz həyata keçirilən uğurlu siyasətin nəticəsidir ki, bu gün muxtar respublikamızda qadınlarımız müxtəlif dövlət orqanlarında çalışırlar.

Bildirilmişdir ki, muxtar respublikada yaşayan qadınlar dövlətin yaratdığı bütün imkanlardan istifadə edir, təhsil alır, peşə səviyyəsini artırır, ictimai-siyasi, mədəni proseslərdə iştirak edir, özəl sektorda geniş təmsil olunur, bütün dövlət qurumlarında, o cümlədən hüquq-mühafizə orqanlarında, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət müəssisələrində fəaliyyət göstərirlər. Bu gün qərar qəbul etmədə qadınlar xüsusilə fərlənilirlər. Belə ki, 2009-cu ildə keçirilmiş bələdiyyə seçkilərində 375 qadın üstün səs toplamaqla muxtar respublikanın yerli özünüidarəetmə orqanlarında təmsil olunmuşlar ki, bunlardan 8-i bələdiyyə sədri, 2-si isə bələdiyyə sədrinin müavini vəzifəsində çalışırlar. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin 45 deputatından 6-sı qadıdır, onlarla qadın müxtəlif sahələrdə rəhbər vəzifələrdə çalışır.

Muxtar respublikanın ictimai həyatında öz fəaliyyətləri ilə seçilən qadınların əməyi dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirilir, onlar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdlərinə, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının fəxri adlarına layiq görülür, ömrünün yüzüncü baharını yaşayan ahi qadınların və ictimai işlərdə fəal iştirak edən qadınların yubileyləri qeyd olunur. Bütün bu sadalananlar son 17 ildə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin muxtar respublikamızda yaşayan qadınlara göstərdiyi xüsusi qayğı və diqqətinin nəticəsidir.

Konfransda Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatı Yeganə Məmmədova, Heydər Əliyev adına tam orta məktəbin müəllimi Rəhilə Seyidova, AMEA Naxçıvan Bölməsi Həmkarlar İttifaqının sədri, "Lider" Qadınlar İctimai Birliyinin sədri Gözal Qəmbərova və Naxçıvan Dövlət Universiteti Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Təşkilatının sədri Aytən İsmayılova çıxış edərək ölkəmizdə, eləcə də muxtar respublikamızda qadınlara göstərilən dövlət qayğısından danışmışlar.

Çıxışlardan sonra Azərbaycan Qadınlarının IV Qurultayına nümayəndələr seçilmiş və qərar layihəsi oxunmuşdur.

Konfransda Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin müavini Təranə Quliyeva iştirak etmişdir. **Xəbərlər şöbəsi**

Nazirlik idman federasiyaları ilə birgə görülən işləri və qarşıda duran vəzifələri müzakirə edib

Aprelin 10-da Naxçıvan Şəhər Uğurlu Mərkəzində muxtar respublika Gənclər və İdman Nazirliyi muxtar respublikada fəaliyyət göstərən idman federasiyaları ilə birgə iclas keçirib. İclasın keçirilməsində məqsəd mart ayının 18-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisində keçirilən müşavirədən irəli gələn vəzifələrin müzakirəsi olub.

Tədbiri giriş sözü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının gənclər və idman naziri Azad Cabbarov açaraq müzakirə olunan məsələ ilə bağlı məruzə etdi. Bildirilib ki, nazirlik idman federasiyaları ilə birgə öz fəaliyyətini müşavirədən irəli gələn vəzifələrin qısa zamanda və yüksək keyfiyyətlə həyata keçirilməsi istiqamətində qurub. Müşavirədən ötn müddət ərzində nazirlik muxtar respublikadakı idman federasiyaları ilə əidiyyəti təşkilatlarla birgə tədbirlər həyata keçirib, tədbirlər planı hazırlanıb. Yeni idman federasiyalarının yaradılması istiqamətində işlər görülüb.

Verilmiş tapşırıqlara əsasən, muxtar respublikada "Araz" Naxçıvan Peşəkar Futbol Klubunun yaradılması üzrə işlər yekunlaşdırılıb, federasiyaların internet saytlarının yaradılması davam etdirilir. Artıq lazım olan məlumatlar toplanılıb, saytların açılması və məlumatların yerləşdirilməsi yaxın vaxtlarda başa çatdırılacaq. Bundan başqa,

Basketbol Federasiyasının fəaliyyətində dönüşə nail olunması, rayonlarda federasiyaların klublarının yaradılması və Uşaq-Gənclər İdman məktəblərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi ilə bağlı da tədbirlər görülməsinə başlanılıb.

Qeyd edilib ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi idman federasiyaları ilə birgə muxtar respublikada idmanın kütləviləyinə nail olunması, idman federasiyalarının fəaliyyətinin səmərəli təşkili üçün bütün səylərin birləşdirilməsi, idman sahəsində istedadlı uşaqların üzə çıxarılması, beynəlxalq idman yarışlarının keçirilməsi, bir sıra federasiyaların işinin gücləndirilməsi, məhdud fiziki imkanlı uşaqların cəmiyyətə inteqrasiya olunmalarına köməklik göstərilməsi məqsədilə müşavirədə verilmiş tapşırıqların icrası ilə bağlı işlərin sürətlə aparılmasına xüsusi diqqət yetirəcək. Tanınmış məşqçilərin müəyyən müddətdə muxtar respublikaya dəvət

edilməsi, bütün federasiyalar üzrə yerli məşqçilərin təlimlərdə iştirak etmələri, lazım gələrsə, onların əlavə hazırlıq kurslarına göndərilməsi və milli komandaların təlim-məşq toplanışları keçmələri ilə bağlı tədbirlərin təşkil olunmasına da diqqət artırılacaq.

Bildirilib ki, bu il idman məşqçiləri və hakimlərinin attestasiyasının keçirilməsi, peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi sahəsində tədbirlərin keyfiyyətinin artırılması, ölkə və beynəlxalq yarışlara xüsusi qabiliyyətli idmançıların göndərilməsi ilə bağlı işlərin icrası diqqətdə saxlanılacaq. Bu işdə federasiyaların üzərinə daha böyük vəzifələr düşür. Hər bir federasiyanın fəaliyyətini Naxçıvan Muxtar Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi ilə sıx əlaqəli şəkildə qurmaq vacibdir, buna ciddi diqqət yetirilməlidir. Qarşıdakı dövrdə həyata keçirilməsi vacib olan tədbirlərdən biri də 2015-ci ildə ölkəmizdə keçiriləcək birinci Avropa Olimpiya Oyunlarında muxtar respublika idmançılarının iştirakı üçün ciddi hazırlıq işlərinin görülməsidir.

Sonra muxtar respublikada fəaliyyət göstərən federasiyaların sədr müavinlərinin çıxışları olub, Naxçıvan Muxtar Respublikası Basketbol Federasiyası idarə heyətinin və nəzarət-təftiş komissiyasının üzvləri seçilib.

İclasla Naxçıvan Muxtar Respublikasının gənclər və idman naziri Azad Cabbarov yekun vurub.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikası uzun illər Sovetlər Birliyinin tərkibində mərkəzdən idarə olunan ölkə kimi fəaliyyət göstərmişdir. Digər tərəfdən, iqtisadi inkişafın bütün istiqamətləri, təsərrüfat mexanizmi mərkəzləşdirilmiş planlaşdırmaya tabe edilmişdi. Belə şəraitdə 1969-cu ildə Azərbaycanın rəhbəri seçilən xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin hakimiyyətinin ilk illərindən etibarən aparıldığı məqsədyönlü, qətiyyətli sosial-iqtisadi siyasət nəticəsində respublika iqtisadiyyatında inkişafa doğru böyük dəyişikliklər özünü göstərməyə başladı.

Fikrimizcə, söhbət Azərbaycan iqtisadiyyatının gücləndirilməsi strategiyasından gedirsə, bu sahədə ulu öndərin əvəzsiz rolunu aşağıdakı dövrlərə bölmək və bu dövrləri təhlil etmək daha məqsədəuyğun olar:

Birinci dövr – sovet dövrü: 1969-cu ildən 1987-ci ilə qədər; ikinci dövr – müstəqillik illəri: 1993-cü ildən 2003-cü ilə qədər.

Üçüncü dövr isə sosial-iqtisadi sahədə inkişafa bağlı dahi rəhbər Heydər Əliyev tərəfindən hazırlanmış iqtisadi inkişaf konsepsiyasının ardıcıl olaraq ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirildiyi müasir dövrüdür. Heç şübhəsiz, ulu öndərin iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi strategiyasını, modelini dolğun dərk etmək üçün bu dövrlər ayrı-ayrılıqda təhlilə cəlb edilməli, gələcəkdə də bu strategiyanın iqtisadi-sosial inkişafın sürətləndirilməsindəki rolu xüsusilə qeyd olunmalıdır.

Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin respublikaya birinci rəhbərliyinə qədər ölkə iqtisadiyyatı, demək olar ki, böhran vəziyyətində idi. Qeyd etmək lazımdır ki, həmin dövrdə tək respublikamızda iqtisadiyyat deyil, elm, mədəniyyət və incəsənət sahələrində də nəzərəçar-pacaq dərəcədə geriləmə müşahidə edilməkdə idi. Fikrimizin təsdiqi üçün Xalq şairi Rəsul Rzanın ulu öndərin ona “Sosialist Əməyi Qəhrəmanı” nişanını təqdim etdiyi zaman dediyi aşağıdakı misraları qeyd etmək kifayətdir: “Əziz Heydər Əlirza oğlu, Şirvanın didərgin şairi Məhəmməd Hadi vaxtilə yazırdı:

Görkəmli alim və ictimai xadim, akademik Zərifə Əliyevanın adı və elmi-ictimai fəaliyyəti zərifişik və işıqla bağlıdır. Bu böyük elm xadiminin keçdiyi ömür yolu, yaşadığı şərafi həyat, mənalı həkimlik fəaliyyəti, yazdığı qiymətli əsərlər yüksək insanlıq meyazlarına və müqəddəs həkimlik adına parlaq və ibrətamiz bir örnəkdir.

Zərifə xanım 1947-ci ildə Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun Müalicə-profilaktika fakültəsini əla qiymətlərlə bitirdikdən sonra Azərbaycanda gözü zədələyən və ağır nəticəyə, hətta tam korluğa səbəb olan traxoma infeksiyasına qarşı aparılan müalicəvi və profilaktik tədbirlərin təşkilində və keçirilməsində fəal iştirak etmiş, konkret müalicə təcrübəsindən başqa, Azərbaycanda traxoma xəstəliyinin daha geniş yayıldığı rayonlarda olaraq həkim-oftalmoloqlara məruzələr oxumuş, əhali arasında maarifləndirici söhbətlər aparmışdır. Traxoma xəstəliyinin öyrənilməsi və müalicəsi üzrə elmi işləri yekunlaşdırdıqdan sonra Zərifə xanım oftalmologiya elmi üçün vacib olan digər istiqamətlərdə də tədqiqatlar aparmışdır. Onun qlaukoma xəstəliyinin öyrənilməsi ilə bağlı apardığı tədqiqatların nəticələrindən bəhs edən elmi işlərin mətbuatda dərc olunması klinik göz xəstəliyi sahəsində çalışan həkimlərin biliklərinin genişlənməsinə əsaslı köməklik göstərmişdir.

Zərifə Əliyevanın Azərbaycan tibb elmində xüsusi əhəmiyyət kəsb edən qohumların nikahının tibbi, bioloji-fizioloji çətinliklərinə dair nəzəriyyəsi yüzlərlə yeni qurulmuş ailənin tələyində mühüm rol oynamışdır. Aparılan geniş maarifləndirmə tədbirləri, inandırıcı tövsiyələr və konkret faktlar respublikada qohumluq əsasında qurulmuş ailələrin sayının azalmasına, bu yolla genetik xarakterli irsi xəstəliklərin əsasən

Azərbaycanın özü qədər əbədi

Iqtisadi inkişaf strategiyasının banisi

İmzasını qoymuş miləl evrakı həyata, Yox millətimin xətti bu imzalar içində.

Siz Azərbaycan xalqının imzasını böyük cəsarətlə bərpa etdiniz”.

Həqiqətən, ulu öndərin çoxşaxəli gərgin fəaliyyəti qısa zamanda Azərbaycan xalqının imzasının dünya xalqları tərəfindən tanınması və qəbul edilməsi ilə nəticələnmişdir.

Qeyd etdiyimiz birinci dövrdə respublika iqtisadiyyatının inkişafı istiqamətində sənaye və kənd təsərrüfatı istehsalının sahə və ərazi quruluşunun təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədar irimiqyaslı proqramlar həyata keçirilmişdir.

Məlum olduğu kimi, respublikada sonayenin sahə və ərazi quruluşunun təkmilləşdirilməsi məsələləri mühərribədən sonrakı illərdə dövlət qarşısında dayanan ən böyük iqtisadi problem olaraq öz həllini gözləyirdi. Lakin etiraf edilməlidir ki, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəldiyi ötn əsrin 70-ci illərinin əvvəllərinə qədər bu sahədə nəinki əsaslı, hətta nəzərəçar-pacaq dəyişiklik belə, baş verməmişdi. Mühərribə və mühərribədən sonrakı illər ərzində Bakı-Sumqayıt iqtisadi rayonunda neft sənayesinin inkişafına ittifaq dövlətinin mənafeyinə uyğun olaraq xüsusi diqqət yetirilirdi. Bütövlükdə, respublika iqtisadiyyatı üçün ayrılan kapital qoyuluşlarının neft sənayesinin və onunla əlaqədar olan digər sahələrin inkişafına yönəldilməsi

respublikanın digər bütün iqtisadi rayonlarında məhsuldar qüvvələrin inkişafını olduqca zəiflətməmişdi.

1970-ci ildə istehsal olunan ümumi sənaye məhsulunun 70 faizə qədəri Bakı-Sumqayıt iqtisadi rayonunun payına düşürdü. Digər səkiz iqtisadi rayonda isə sənaye məhsu-

edilməsi qısa bir dövrdə ölkəmizi böhran vəziyyətindən çıxarmışdır.

Dahi rəhbərin memarı olduğu neft strategiyası Azərbaycanda neft hasilatını 13-14 milyon tondan 50 milyon tona çatdırmışdır. Məhz bu siyasətin nəticəsi olaraq Azərbaycan dövləti Avropanın enerji təc-

larda iqtisadiyyatın inkişafını sürətləndirən amillər dövlət siyasətinin və dəstəyinin əsas istiqamətlərini müəyyən etmişdir.

Iqtisadiyyatın müasir inkişafı, birinci növbədə, tarazlı inkişaf konsepsiyasının uğurla həyata keçirilməsi, ekoloji-iqtisadi tələbatlar və mənafehlərin düzgün əlaqələndirilməsi ilə mümkündür. Bu isə Azərbaycanda həllini tapmış məsələlər sırasındadır.

Ulu öndər Heydər Əliyevin işləyib hazırladığı iqtisadiyyatın ərazi və sahə strukturunun təkmilləşdirilməsi problemləri, neft strategiyası, ölkə Prezidentinin həyata keçirdiyi regionların sosial-iqtisadi inkişaf konsepsiyası tarazlı inkişaf konsepsiyasına keçidi təmin etmişdir.

Respublikamızın iqtisadi rayonlarında məhsuldar qüvvələrin kompleks inkişafını ətraflı təhlil edərkən Naxçıvan Muxtar Respublikasında qısa müddətdə təbii ehtiyatların səmərəli istifadə edilməsində, istehsal istehlak arasında proporsionallığın (mütənəsbibliyin) təmin olunmasında əhalinin həyatı üçün ən vacib dəyişiklikləri minnətdarlıq hissi ilə qeyd etmək lazımdır.

Müasir şəraitdə Naxçıvan Muxtar Respublikası özünün intibah dövrünü yaşayır. Bu intibah sənaye komplekslərinin yaradılmasında (yeyinti, yüngül, maşınqayırma, tikinti materialları), muxtar respublikanın bütün yaşayış məntəqələrində tikinti-abadlıq işlərinin geniş miqyasda vüsət alınmasında özünü göstərir.

Muxtar respublika iqtisadiyyatının müasir inkişaf səviyyəsinin təhlili göstərir ki, bazar iqtisadiyyatının bütün parametrlərinin həyata keçirilməsi istiqamətində iqtisadiyyatın gələcək inkişafının təməli qoyulur.

Bütün bunlar Heydər Əliyev siyasətinin ölkəmizdə, eləcə də muxtar respublikamızda uğurla davam etdirilməsinin nəticəsidir.

Akif MƏDƏTOV
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

aradan qaldırılmasına səbəb olmuş, sonsuzluq xəstəliklərinin məhdudlaşmasında da bu nəzəriyyənin böyük əhəmiyyəti olmuşdur.

Akademik Zərifə xanım Əliyevanın həyatı və fəaliyyəti Azərbaycanın ayrılmaz parçası olan Naxçıvan diyarı ilə sıx şəkildə bağlıdır. Onun

Bakıdan göndərilmiş nümayəndə heyətinin tərkibində muxtar respublikada olmuşdur. Onun elmi seminarları yüksək nəzəri səviyyəyə malik çıxışı və irəliləməyi təkliflər traxoma xəstəliklərinə qarşı mübarizə aparmaq üçün böyük əhəmiyyət kəsb etmişdir. Naxçıvan oftalmo-

yalarından, təklif və tətbiq etdiyi müalicə üsullarından bu gün də faydalanırlar. Tibb elminin yeni nəsil təbabətdə görkəmli akademikinin yolu ilə gedərək səhiyyənin xalqın ehtiyacına həsr olunması, səhiyyə maarifinin genişləndirilməsinin zəruriliyi, yeniləşmə və müasirləşmə

Zərifə xanım Əliyeva təbabətdə öz dəst-xətti olan novator bir alim idi. Azərbaycan tibb elminin yeni nəsil həkimləri alimin elmi irsindən və təcrübələrindən yararlanaraq daha böyük nailiyyətlərə doğru inamla addımlayırlar. O, özündə Azərbaycan ziyalısının ən gözəl nümunəsini təəcəssüm etdirirdi. Təsədüfi deyil ki, Moskva oftalmoloji məktəbi Zərifə xanımı “oftalmologiyanın mirvarisi” adlandırır. Dünya şöhrətli oftalmoloq akademik A.Nesterov vaxtilə deyirdi ki: “Zərifə Əliyeva çox ağıllı insan və böyük professional idi. Mən onu öz sahəsinin məşhur alimi hesab edirəm. Oftalmologiyada O, bir nömrəli idi”.

Görkəmli elm xadimi, bütün bilik və bacarığını xalqa xidmətə sərf etmiş Zərifə xanım valideynlərinə layiqli bir övlad, məşhur alim, tanınmış həkim, istedadlı insan, sədəqətli ömür yoldaşı və qayğıkeş ana idi. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev bu barədə deyirdi: “*Gənc yaşlardan mənəim həyatım dövlət işi ilə bağlı olubdur. Mən bütün həyatımı buna sərf etmişəm... Bu yolda mənəim həmişə səmərəli, müvəffəqiyyətli çalışmışam, hesab edirəm ki, ailə vəziyyətimin çox böyük rolu olub. Zərifə xanım kimi həyat yoldaşım olduğuna və O, ailəmdə çox yüksək mənəvi mühit yaratdığına görə mən xoşbəxt olmuşam. Həyatımın bütün dövrlərində işlə məşğul olduğuma görə ailə məsələlərini fikir verməyə vaxtım olmayıb. Bunların hamısı Zərifə xanımın üzərinə düşüb və O da bu vəzifəni şərafi, sədəqətli, çox böyük məharətlə yerinə yetirib”.*

Adil MİRİŞLİ

Naxçıvan Dövlət Universiteti Pediatriya kafedrasının müdiri, tibb üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Zərifə Əliyeva – 90

Həyatı və elmi işıqlandıran zəka

mənsub olduğu ailə tələyin hökmü ilə XX əsrin əvvəllərində Naxçıvana pənah gətirmiş və Şahtaxtı kəndində məskunlaşmışdır. Zərifə Əliyevanın uşaqlıq illəri bu kənddə keçmişdir. Buna görə də qədim Şahtaxtı kəndi akademik Zərifə Əliyevanın tələyində mühüm yer tutmuşdur. Hazırda Kəngərli rayonunun Şahtaxtı kənd tam orta məktəbi görkəmli elm xadimi Zərifə xanımın adını daşıyır və bu böyük insanın tərçümeyi-halının Naxçıvanla, Şahtaxtı kəndi ilə bağlılığını əbədiləşdirir.

Zərifə xanım Əliyevanın tərçümeyi-halına görkəmli dövlət xadimi, böyük siyasətçi, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin vəfalı ömür-gün yoldaşı kimi də Naxçıvan səhifələri yazılmışdır. O, XX əsrin 60-70-ci illərində Naxçıvanda olmuş, Naxçıvandan olan həkimlərlə görüşmüş, onlarla həmişə sıx əlaqə saxlamışdır. Müasirləri onun Naxçıvandan olan tanışlarına, peşə yoldaşlarına çox isti münasibət bəslədiyini, onlara diqqətlə yanaşdığını, həmişə qayğı göstərdiyini ehtiramla xatırlayırlar.

Adlı-sanlı həkim kimi də Zərifə xanımın həyat və fəaliyyətinin Naxçıvan səhiyyəsi ilə əlaqədar qiymətli səhifələri çoxdur. Belə ki, O, Azərbaycan Elmlər Akademiyası Oftalmologiya İnstitutunun ordinatoru kimi Naxçıvanda keçirilən səyyar seminarlarda iştirak etmək üçün

loqları Zərifə xanım Əliyevanın əsaslandırılmış təkliflərindən istifadə edərək, onun ideyası ilə yaranmış iridiodiagnostika vasitəsilə göz xəstəliklərinin düzgün və operativ müalicə edilməsinə nail ola bilmişlər.

Zərifə xanım müxtəlif vaxtlarda muxtar respublikanın, demək olar ki, əksər rayonlarında xəstələri müalicə etmiş, qiymətli məsləhətlər vermiş, müalicəyə ehtiyacı olan insanlara köməklik göstərmişdir. Xüsusən, alimin sənaye sahəsində çalışanların göz xəstəliklərinə qarşı mübarizə üsulları Naxçıvan Muxtar Respublikasında geniş tətbiq olunmuş və böyük fayda vermişdir. Akademik sənayedə göz xəstəlikləri və onların müalicə üsullarına dair sanballı elmi əsərləri XX əsr təbabət elmində böyük əks-səda doğurmuş, onun bu sahədəki ideyaları geniş miqyasda tətbiq edilmiş, O, göz xəstəliklərinə dair mükəmməl bir alim-həkim kimi qəbul olunmuşdur.

Azərbaycanda yeni nəsil oftalmoloqlar üçün akademik Zərifə Əliyevanın qiymətli elmi əsərləri mötəbər mənbələrdir. Görkəmli alim Azərbaycan oftalmologiya elmində öz məktəbini yaratmışdır. Onun oftalmologiya məktəbi bu gün də yaşayır. Naxçıvan Dövlət Universitetinin Tibb fakültəsinin müəllimləri, tələbələri, rezidentləri akademik Zərifə Əliyevanın mühüm əhəmiyyətə malik olan elmi irsindən, ide-

proslərinin dərinləşdirilməsi məsələlərinə xüsusi diqqət yetirirlər.

Naxçıvan Dövlət Universitetinin Tibb fakültəsində akademik Zərifə Əliyevanın ideyalarından və elmi irsindən geniş istifadə olunur. Hazırda universitetin Tibb fakültəsində müalicə işi, pediatriya, tibbi profilaktika, stomatologiya və əczaçılıq ixtisasları üzrə yüksək ixtisaslı mü-təxəssislərin hazırlanması, burada mükəmməl maddi-texniki bazanın qurulması, qonşu ölkələrin ali məktəblərinin tibb fakültələri ilə geniş əlaqələrin yaradılması göstərilən dövlət qayğısı ilə yanaşı, həm də akademik Zərifə Əliyevanın arzularının, ideyalarının yeni tarixi epoxada həyata keçirilməsidir. Hər il Naxçıvan Dövlət Universitetində akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının ildönümünə həsr olunmuş elmi-praktik konfranslar keçirilir, məruzələr dinlənilir, müzakirələr aparılır. Bütün bunlar isə Zərifə xanımın keçdiyi şərafi həyat yolunun və onun zəngin elmi irsinin öyrənilməsinə meydan açır.

Azərbaycan oftalmologiyasını dünya səviyyəsində tanıdan akademik

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin dünyaya şöhrətli akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 90 illiyi haqqında sərəncamı görkəmli alimin irsinin və ideyalarının daha dərindən öyrənilməsinə, yeni nəsil həkimlərin onun nümunəsində tərbiyə olunmasına geniş imkan yaradır.

“Prestit Naxçıvan Pivəsi” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti 2006-cı ildə yaradılmışdır. Özel bölməyə göstərilən dövlət faydısından bu müəssisə də bəhrələnmiş, Sahibkarlığa Kömək Fondundan 1 milyon 80 min manat dövlət maliyyə dəstəyi göstərilmişdir. İllik istehsal gücü 300 min dekalitr olan zavodda Amerika Birləşmiş Ştatları, İtaliya, Çexiya və Macarıstandan alınmış avadanlıqlar quraşdırılmış, müəssisə 2008-ci ilin oktyabr ayında istifadəyə verilmişdir. Eyni zamanda 2008-ci ilin mart ayında Sahibkarlığa Kömək Fondundan əlavə 50 min manat dövlət maliyyə dəstəyi göstərilmişdir ki, bu vəsaitlə müəssisədə yeni istehsal sahəsi – istehsal gücü gündə 1000 kiloqram olan balığın duzlanması və qurudulması sexi tikilmişdir.

Muxtar respublikamızda limonad istehsalı sahəsi fəaliyyətə başlayıb

İstehsal edilən pivənin vaxtında yerlərə çatdırılması və keyfiyyətlə saxlanması üçün müəssisəyə “Hundai” markalı soyuducu kamerası olan avtomobil alınmışdır. Bundan başqa, xammalın saxlanması üçün 288 kvadratmetrlik anbar inşa edilmiş, 50 min manat dəyərində Çexiya istehsalı olan pasterizator avadanlığı alınıb quraşdırılmışdır. Bu da istehsal edilən pivəni 6 ayadək saxlama imkanına malikdir.

Müəssisədə daha bir istehsal sahəsinin yaradılması – sərnləşdirici içkilərdən kvas və limonad istehsalı üçün Sahibkarlığa Kömək Fondundan 2011-ci ilin avqust ayında 300 min manat güzəştli kredit ayrılmış, müasir tələblərə cavab verən istehsal sahələri inşa olunmuşdur. Burada gündəlik istehsal gücü 1 ton olan müasir texnologiyaya avadanlıqlar quraşdırılmış, 2012-ci ilin mart ayından kvas istehsalına başlanılmışdır. Kvas istehsalı üçün lazım olan xammal Rusiya Federasiyasından alınır, maqneziumsuz su isə Kəngərli rayonunun Çalxanqala kəndindəki bulaqlardan xüsusi məşinlərlə daşınır. Xammal qaynadılmış su ilə xüsusi avadanlıqlarda qarışdırılır, ayrı-ayrı çənlərdə 3 gün müəyyən olunmuş temperaturda saxlandıqdan sonra istehsal buraxılır. Cari ildə də bu istiqamətdə işlər uğurla davam

etdirilmiş, Gürcüstan Respublikasından limonad istehsalı sahəsində qabaqcıl təcrübəyə malik mütəxəssislər cəlb olunmaqla mart ayında 4 çeşiddə limonad istehsalına başlanılmışdır. Yeni istehsal sahələrinin yaradılması ilə müəssisədə 10, xidmət sahələrində isə 50 yeni iş yeri açılmışdır. Ümumilikdə, müəssisədə 35, xidmət sahələrində isə 200 nəfərdən çox işçi çalışır.

10 çeşiddə pivə istehsal etmək imkanı olan müəssisədə hazırda açıq və tünd olmaqla, 2 çeşiddə pivə istehsal olunur. İstehsal edilən pivə 0,33, 0,5 litrlik şüşə, 1 litrlik plastmas və 25, 50 litrlik çəlləklərdə, kvas 0,5, 1 litrlik plastmas, 25, 50 litrlik çəlləklərdə, limonad isə 0,5, 1 litrlik plastmas butulkalarda “Prestit” əmtəə nişanı ilə satışa çıxarılır. Onu da qeyd edək ki, müəssisədə texniki təhlükəsizlik və sanitariya-gigiyenik qaydalara ciddi əməl olunur. İstehsal prosesindən sonra mütəmadi olaraq avadanlıqlara texniki qulluq göstərilir. Anbarlarda yerləşən çənlər isə hər dəfə boşaldılaraq natrium-hidroksid, fosfat və sirkə turşusu ilə yuyulub təmizlənir.

İsti yay aylarında əhalinin sərnləşdirici içkilərə olan tələbatı nəzərə alınaraq, Naxçıvan şəhərində və muxtar respublikanın rayon mərkəzlərində kvas və limonadın satışı üçün soyuducularla təmin olunmuş xüsusi şkaflardan ibarət səyyar satış mərkəzləri yaradılacaqdır.

Gələcəkdə müəssisədə istehsal olunan məhsulların Azərbaycanın digər regionlarında da satışa çıxarılması planlaşdırılır.

✎ K.HƏSƏNOV

Sərhəd bölgəsində əmək yarmarkası keçirilib

Ölkəmizdə əhalinin məşğulluğunun təmin olunması üçün yeni infrastruktur layihələrin həyata keçirilməsi və bu hesaba əlavə iş yerlərinin yaradılması, yoxsulluğun səviyyəsinin daha da aşağı düşməsi üçün mümkün olan bütün vasitələrdən istifadə edilir. Sərdərək rayonunda keçirilən cari ilin ilk əmək yarmarkasında bu barədə geniş danışılmışdır.

Tədbiri giriş sözü ilə açan rayon Məşğulluq Mərkəzinin direktoru Həsən Nəsirov demişdir ki, qeyri-məşğul əhalinin məşğulluğunu təmin etmək və sosial müdafiəsini daha da yaxşılaşdırmaq üçün məşğulluğun ən çəvik formalarından biri olan əmək yarmarkalarının keçirilməsinə diqqət daha da artırılmışdır. 2012-ci ildə rayonda keçirilən belə yarmarkalarda 103 nəfər vətəndaş müxtəlif xarakterli işlərlə təmin edilmişdir. 2013-cü – “Heydər Əliyev ili”ndə də bu ənənənin davam etdirilməsi, aktiv məşğulluq tədbiri kimi əmək yarmarkalarının daha səmərəli və müştəxkil keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu məqsədlə növbəti əmək yarmarkası ərəfəsində rayon Məşğulluq Mərkəzi yenə də idarə, müəssisə və təşkilatlarla əlaqə saxlamış, bütün təşkilatlarda boş iş yerlərinin mövcudluğu araşdırılmışdır. Məlum olmuşdur ki, bu gün Sədə-

rəkdə 10 təşkilatda 101 boş iş yeri mövcuddur.

İşaxtaran vətəndaş Zahir Zamanov əmək yarmarkalarının təşkilini muxtar respublikada insan amilinə göstərilən diqqət və qayğı kimi dəyərləndirərək minnətdarlığını bildirmişdir.

Yarmarkada Səderək Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Bəxtiyar Mahmudov çıxış edərək ölkəmizdə, eləcə də muxtar respublikamızda əhalinin məşğulluğunun təmin olunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərdən danışmışdır. Qeyd olunmuşdur ki, istifadəyə verilən yeni müəssisələrin, aparılan tikintiquruculuq, abadlıq tədbirləri nəticəsində hər il yüzlərlə insan ixtisasına, peşəsinə uyğun yeni iş yeri əldə edir. Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılara göstərilən dövlət qayğısı torpaqlardan daha səmərəli istifadə olunmasına geniş imkanlar yaratmışdır ki, bu da əhalinin məşğulluğunun təmin olunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsidir. Bəxtiyar Mahmudov əmin olduğunu bildirmişdir ki, əmək yarmarkasında iştirak edənlər istəklərinə uyğun iş yeri əldə edə biləcəklər.

Sonra tədbir iştirakçıları əmək yarmarkasına çıxarılmış boş iş yerləri barədə məlumat almışlar. Həmin gün 20 nəfərə işə qəbul edilmək üçün göndəriş verilmişdir.

✎ Cəfər ƏLİYEV

Gənclər hərbi xidmətə yola salınır

Naxçıvan Muxtar Respublikası Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətində gənclərin həqiqi hərbi xidmətə yola salınması mərasimi keçirilmişdir. Tədbiri xidmətin rəisi, polkovnik Səxavət Salmanov açaraq gəncləri ordu sıralarına yola düşmələri münaşibətilə təbrik etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səsləndirilmişdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası daxili işlər nazirinin müavini, polis general-mayoru Qaçay Quliyev, gənclər və idman nazirinin müavini Mirməcid Seyidov çıxış edərək ordu sıralarına yola düşən gənclərə uğurlar arzulamışlar. Qeyd olunmuşdur ki, bu gün hərbi xidmətə yola düşən gənclər hərbi biliklərə dərinlən yiyələnməyə çalışmalıdırlar.

Çıxışlarda ölkəmizdə aparılan ordu quruculuğundan, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində xidmət edən zabit, gizir və əsgərlərə göstərilən dövlət qayğısından da danışılmışdır. Bildirilmişdir ki, bu gün ucqar zirvələrdə düşmənlə üz-üzə səngərdə

torpaqlarımızı göz bəbəyi kimi qoruyan Azərbaycan əsgəri üçün lazımı şərait yaradılmış, əsgər yataqxanaları, yeməxanalar tikilərək onların istifadəsinə verilmişdir.

Qeyd olunmuşdur ki, Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikası da ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində Naxçıvan, sözün həqiqi mənasında, düşmən qarşısında alınmaz qalaya çevrilmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin diqqət və qayğısı sayəsində hərbi hissələr üçün onlarla yeni binalar – yataqxanalar, yeməxanalar, müxtəlif-təyinatlı obyektlər tikilib istifadəyə verilmişdir. Bu hissələrin silah-sursatla təminatı da qat-qat yaxşılaşdırılmışdır. Hərbiçilərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində də xeyli iş görülmüşdür. Göstərilən qayğının nəticəsidir ki, ordumuzun Naxçıvan Muxtar Respublikasında yer-

ləşən hissələrində xidmət edənlərin peşəkarlığı xeyli artmış, nizam-intizam yüksəlmişdir. İndi bizim bir əsgərimiz düşmənin on hərbiçisinə cavab verməyə qadirdir. Əsgərlərimizin isə indi yalnız bir arzusu, istəyi var: torpaqlarımızı işğal edən düşmənlərə qarşı mübarizə aparmaq, düşməni öz yerinə göstərmək.

Övladını hərbi xidmətə yola salan valideyn Ariz Ağayev hərbi xidmətə yola düşən gənclərə xidmətdə uğurlar arzulamış, çağırışçı Nicat Qədimov müqəddəs Vətən torpaqlarını göz bəbəyi kimi qoruyacaqlarına, komandirlərin əmrlərinə tabe olacaqlarına söz vermişdir.

✎ Xəbərlər şöbəsi

Qaz təsərrüfatında mərkəzləşdirilmiş (məsafədən) çəvik kompyuter nəzarət və qeydiyyat sistemi qurulur

Əhalinin fasiləsiz və təhlükəsiz təbii qazla təmin edilməsi, xətt təsərrüfatında baş verə biləcək hər hansı bir nasazlığın vaxtında aradan qaldırılması üçün “Naxçıvanqaz” İstehsalat Birliyi və onun tabeliyində olan şəhər və rayon Qaz İstismarı idarələri tərəfindən kompleks tədbirlər həyata keçirilir. Birliyin direktoru Səxavət Abbasovun verdiyi məlumata görə, muxtar respublikada, ümumilikdə, 81 min 422 istehlakçı təbii qazdan istifadə edir ki, onlardan 234 abonent, 47 müəssisə cari ilin birinci rübündə təbii qazla təmin olunmuşdur.

Cari ilin birinci rübündə qaz təsərrüfatında istismarda olan magistral, daşıyıcı və paylayıcı qaz kəmərlərinə, eləcə də onlar üzərindəki kranlara, siyirtmələrə və qaztənzimləyici şkaflara müntəzəm olaraq texniki baxış keçirilmiş, aşkar edilmiş nöqsanlar aradan qaldırılmışdır. İstehlakçılara verilən təbii qazın təzyiqinə hər ay texnologiya rejim tətbiq edilmiş və ölçü qovşaqlarında nəzarət işi diqqətdə saxlanılmışdır. Qaz itkisi olan istiqamətlərin müəyyən edilməsi və onları doğuran səbəblərin aradan qaldırılması üçün təxirəsalınmaz işlər görülmüş, sızmaların aradan qaldırılması üçün təmir-bərpa işləri aparılmışdır.

Daşıyıcı qaz şəbəkəsinin mövcud 720 millimetrlik yeraltı qaz kəməri uzun müddət istismarda olduğu üçün fiziki cəhətdən tam aşınmış, korroziyaya uğramışdır. Qaz itkisini minimuma endirmək məqsədilə Naxçıvan-Şahbuz istiqaməti üzrə 27 kilometrlik ortatəzyiqli yeraltı qaz kəmərinin inşası vaxtında başa çatdırılmış, cari ilin yanvar ayında istifadəyə verilmişdir. Naxçıvan-Səderək istiqaməti üzrə 81,6 kilometrlik yüksəktəzyiqli yeraltı qaz kəmərinin inşası isə davam etdirilir.

Muxtar respublikada təbii qazın qeydiyyatının dəqiq aparılması məqsədilə quraşdırılmış ROC-407 tipli qaz ölçü cihazına və “Elestr” tipli qaz sayğaclarına ciddi nəzarət olunur. Avtomat qazpaylayıcı stansiyalarda istismar olunan ROC-407 tipli ölçü cihazı yoxlamadan keçirilmiş və kalibrləşdirilmişdir.

“Naxçıvanqaz” İstehsalat Birliyi üzrə təbii qazın qəbulu, paylanması və təhvil prosesinde qaz sərfi göstəricilərinin mərkəzləşdirilməsi nəqətdə çəvik kompyuter-nəzarət və qeydiyyat sisteminin tətbiqi ilə əlaqədar hazırlanmış layihənin icrasına ötən ilin sonundan başlanılmış, ROC-407 tipli elektron sərffölçmə cihazları üzərində uzaq məsafədən operativ nəzarət üçün ölçü qovşağında yerləşən qaz ölçü cihazı ilə mərkəzdəki kompyuter arasında əlaqə yaradan modemlərin quraşdırılmasına başlanılmış, 6 ədəd xaric edici və 1 ədəd qəbuledici modem quraşdırılmışdır. Cari ilin ötən dövründə də bu istiqamətdə işlər davam etdirilmiş, 1 ədəd qəbuledici və 11 ədəd “Elestr” tipli qaz sayğaclarına xaric edici modemlər quraşdırılmışdır. Yaxın vaxtlarda isə Naxçıvan-Şahbuz ortatəzyiqli yeraltı qaz kəmərinin üzərində yerləşən qaz ölçü qovşaqlarında 5 ədəd modemin quraşdırılmasına başlanılacaq. Eyni zamanda Naxçıvan-Səderək yüksəktəzyiqli və Naxçıvan-Şahbuz ortatəzyiqli magistral qaz kəmərlərinin korroziyadan qorunması üçün kəməri üzərində quraşdırılmış mühafizə sistemində də modemlərin quraşdırılması nəzərdə tutulmuşdur.

Qeyd edək ki, muxtar respublika ərazisində hazırda istismar edilən ROC-407 tipli sərffölçən cihazlardakı məlumatlar hər hesabat ayının sonunda işçilər tərəfindən yerlərdə çıxmaqla səyyar kompyuterlər vasitəsilə toplanılır.

Muxtar respublikamızın bütün rayonlarında, hətta ən ucqar yerlərdə quraşdırılan sərffölçən cihazlardan aylıq məlumatların hər ayın sonunda götürülməsi üçün servis xidməti ayrılır, əlavə xərc çəkilib, qış aylarında isə bəzi nöqtələrdən bu məlumatların əldə edilməsində çətinliklər yaranırdı. Həmin cihazin yaddaşında olan aylıq, saatlıq və dəqiqlik sərffölçmə göstəriciləri, qazın xüsusi çəkisi, borunun və daraldıcı qurğunun daxili diametri və digər göstəricilər səyyar kompyuter vasitəsilə götürüldükdə bu göstəricilərin təhlili yalnız həmin məlumatların “Naxçıvanqaz” İstehsalat Birliyinin inzibati binasına çatdırılmasından sonra mümkün olurdu. Bu da hesabatların vax-

tında tərtib edilməsində çətinlik törədir.

Mərkəzləşdirilmiş (məsafədən) çəvik kompyuter nəzarət və qeydiyyat sisteminin yaradılması ölçü qovşağında quraşdırılmış cihazın sərffölçmə göstəricilərini əlavə kabel xətləri çəkilmədən muxtar respublikamızda mövcud olan GSM şəbəkəsi əlaqəsinin köməyi ilə məsafədən götürülməsinə imkan verir. Bu isə, öz növbəsində, baş verən dəyişikliklərin vaxtında qeyd alınmasına, onların baş vermə səbəblərini araşdıraraq qısa müddət ərzində lazımı tədbirlərin görülməsinə, nəql edilən təbii qazın xüsusi çəkisi dəyişdikdə həmin xüsusi çəkinin göstəricisini qazın nəqli istiqamətində olan cihazlara, daraldıcı qurğu dəyişdirildikdə onun daxili diametrinin ölçüsünün cihazın yaddaşına daxil edilməsinə şərait yaradır. Bundan əlavə, ildə iki dəfə – payız-qış, yaz-yay mövsümlərində saatların dəyişdirilməsi prosesini mərkəzləşdirilmiş sistem vasitəsi ilə cihazlara daxil etməklə həmin gün ərzində azalan və ya çoxalan saatların sayını da nəzərə almaqla hesabatların daha dəqiq aparılması təmin edilir.

Mərkəzdəki kompyuter hər bir sərffölçən cihazdan dəqiqlik, saatlıq, ongünlük və aylıq sərffölçmə göstəriciləri haqqında məlumatları bir saatdan bir götürür. Məlumatların bir saatdan bir götürülməsinə səbəb ROC-407 sərffölçən cihazın dəqiqlik sərffölçmə barədə məlumatları yalnız bir saat ərzində yaddaşda saxlaya bilməsidir. “Naxçıvanqaz” İstehsalat Birliyində quraşdırılan server kompyuteri mərkəzdəki kompyuterdən sərffölçmə göstəriciləri haqqında məlumatları iki saatdan bir yalnız istifadəçi (baxış) rejimində götürür və “Naxçıvanqaz” İstehsalat Birliyinin müvafiq idarə və şöbələri istənilən vaxt əidiyyəti üzrə məlumatları həmin server kompyuterdən götürməklə müxtəlif hesabat formalarının hazırlanmasında istifadə edirlər. Bu isə, nəticədə, Naxçıvan Muxtar Respublikasında təbii qazın nəqli və paylanması proseslərini tam nəzarətdə saxlamaqla məlumatların vaxtında, daha dəqiq əldə edilməsinə və hesabatların düzgün aparılmasına imkan yaradır.

✎ Kərəm HƏSƏNOV

QHT-lərin tarixi və yaxud tarixi QHT-lər

Azərbaycanda qeyri-hökumət təşkilatları (QHT) anlayışı, əsasən, 1993-cü ildən sonrakı dövrdə geniş vüsət alan demokratikləşmə dövründən məşhurlaşsa da, ölkəmizdə QHT-lərin yaranması və fəaliyyəti hələ XIX əsrin sonları, XX əsrin əvvəllərinə təsadüf edir. Bugünkü qeyri-hökumət təşkilatlarının xüsusiyyətlərini özündə əks etdirən ictimai birliklər, xeyriyyə cəmiyyətləri hələ Şimali Azərbaycanın çar Rusiyasının əsarəti altında olduğu zamanda fəaliyyət göstərmişlər. XIX əsrin sonları, XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın ictimai-iqtisadi həyatında baş verən dəyişikliklər burada yeni sosial təbəqənin – sahibkarlar təbəqəsinin formalaşması ilə nəticələnmişdir. Yeni yaranan sahibkarlar təbəqəsi həm müxtəlif təşkilatlarda birləşərək, həm də fərd olaraq ictimai sektorda fəaliyyət göstərir, xeyriyyəçilik fəaliyyətləri həyata keçirirdilər.

Sahibkarlarla yanaşı, bir sıra ictimai xadimlər də müxtəlif təşəbbüslərlə çıxış edir, əhalinin maariflənməsinə səy göstərirdilər. 1894-cü ildə Bakıda C.Vəlibəyov, H.Mahmudbəyov, S.M.Qənizadə, Ə.Axundov, Ə.Cəfərzadənin yaxından iştirakı ilə N.Nərimanov tərəfindən təşkil edilmiş ilk Azərbaycan qiraətxanası ölkənin ictimai-mədəni həyatında mühüm rol oynamışdır. Qiraətxana azərbaycanlı müəllimlərin yardımı ilə, xüsusən pyleslərin təməliyə qoyulmasından əldə olunan gəlirlər və könüllü işlər, üzvlük haqları hesabına fəaliyyət göstərirdi.

XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda "Müdafə və müsəlman kübarları və ziyalıların ittifaqı", "Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyəti", "Nicat" mədəni-maarif cəmiyyəti, "Səfa" cəmiyyəti, "Müsəlman ziyalı qadın və qızlardan ibarət qadın ittifaqı" kimi təşkilatlar yaradılmışdı ki, bu təşkilatların fəaliyyəti də təkcə mərkəzi Bakını deyil, ölkənin digər şəhərlərini də əhatə edirdi.

Naxçıvanda da XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəllərində bu tipli bir sıra təşkilatların fəaliyyəti müşahidə edilməkdədir. Məsələn, 1885-ci ildə

Qeyri-hökumət təşkilatları maliyyə mənbələri barədə hesabat verməlidirmi? Dünya təcrübəsi və biz

Naxçıvanda fəaliyyət göstərən gənc müsəlman müəllimləri cəmiyyəti üzvlərinin iştirakı ilə Azərbaycan dilində tamaşalar səhnəyə qoyulmuş, 1887-ci ildə Naxçıvanda "Üsulicədid" məktəbi ziyalıların xeyriyyə cəmiyyətinin təşəbbüsü və köməklili ilə yaradılmışdı.

Müasir anlamda QHT anlayışı

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, ölkəmizdə mövcud tarixi təcrübəyə baxmayaraq, II müstəqillik dövründə QHT-lərin formalaşdırılması və fəaliyyəti, əsasən, Qərbi təcrübəsi əsasında aparılmışdır. Müasir anlamda qeyri-hökumət təşkilatı dedikdə hökumətdən (dövlətdən yox!!!) asılı olmayan, kommersiya məqsədi daşmayan təşkilatlar nəzərdə tutulur.

Dünya təcrübəsinə nəzər salsaq, Fransada bu təşkilatlar "économie sociale", Böyük Britaniyada "public charities", Yaponiyada "koeki ho-cin", Amerika Birləşmiş Ştatlarında "non-governmental organizations" adlanır. Avropada QHT-ləri simvolik olaraq üçüncü sektor da adlandırılır. Bu isə belə təşkilatların fəaliyyətinin nə hökumət, nə də biznes sferasına aid edilməməsindən doğur.

"Qeyri-Hökumət Təşkilatları (İctimai Birliklər və Fondlar) Haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən, "qeyri-hökumət təşkilatı" anlayışına ictimai birliklər və fondlar daxildir. Qanun siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına, dini birliklərə, yerli özünüidarə orqanlarına və başqa qanunlarla tənzimlənən digər qeyri-hökumət təşkilatlarına şamil edilmir. Başqa sözlə desək, ictimai birlik və fond kimi qeydiyyatdan keçmiş qurumlar siyasi və gəlir məqsədli sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul ola bilməzlər. Elə bu səbəbdən də bir çox hallarda "QHT" anlayışının "Q" hərfindən xəbəri olmayan və məlumatlı insanların dediyi kimi, Qərb ölkələrində QHT təmsilçilərinin hökumətlə

diaqoz kimi iddiaları yoxdur və belə iddiaları olan insanları və təşkilatları sivil ölkələrdə qeyri-ciddi subyekti kimi qəbul edirlər.

Qrantlar vasitəsi ilə maliyyələşən qeyri-hökumət təşkilatlarının siyasi iddiaları olmadığı kimi, hansısa QHT üzvləri və ya yaradıcılarının daxil olan maliyyə vəsaitini "ata malı kimi bölüşdürmək" hüququ da yoxdur.

Qeyri-hökumət təşkilatları xarakterinə görə ictimai birliklər və fondlara bölünür. Qanuna əsasən, ictimai birliklər ümumi maraqlar əsasında birləşmiş bir neçə fiziki və (və ya) hüquqi şəxsin təşəbbüsü ilə yaradılmış könüllü, özünüidarə edən, öz fəaliyyətinin əsas məqsədi kimi gəlir əldə etməyi nəzərdə tutmayan və əldə edilən gəliri öz üzvləri arasında bölməyən qeyri-hökumət təşkilatıdır. Fondlar isə bir və ya bir neçə fiziki və (və ya) hüquqi şəxslər tərəfindən könüllü əmlak haqqı əsasında təsis edilən və sosial, xeyriyyə, mədəni, təhsil və ya digər ictimai faydalı məqsədləri daşıyan qeyri-hökumət təşkilatıdır.

Maliyyə mənbəyi göstərməlidirmi?

“Qeyri-Hökumət Təşkilatları (İctimai Birliklər və Fondlar) Haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən, bu təşkilatların əmlakının formalaşdırılma mənbələri sırasına təsisçilərin və ya ictimai birliklərin üzvlərinin müntəzəm və ya birdəfəlik üzvlük haqları, könüllü əmlak haqları, ianələri, malların satışından, xidmətlər göstərilməsindən, işlər görülməsindən daxilolmalar, səhmlər, istiqrazlar, başqa qiymətli kağız və əmanətlərdən alınan dividendlər, gəlirlər, öz əmlakından istifadə və onun satılması nəticəsində əldə edilən gəlirlər, qrantlar və qanunvericiliklə qadağan olunmayan başqa gəlirlər aid edilir.

Qeyri-hökumət təşkilatlarının cəmiyyətin inkişafına göstərdikləri

müsbət təsirlərlə yanaşı, müxtəlif mənfəət təsirləri də istisna deyil. Məsələn, hansısa maraq qrupları öz qeyri-leqal fəaliyyətlərini leqallaşdırmaq, müxtəlif ölkələrdəki daxili vəziyyəti öz maraqları istiqamətinə yönəltmək üçün qeyri-hökumət təşkilatlarından istifadə edirlər. Elə bu səbəbdən də bir çox ölkələr daxili sabitliklərini qorumaq və bu tip provokasiyaların qarşısını almaq üçün müxtəlif qanunlar qəbul ediblər. Bu barədə ilk qanunlardan biri 1938-ci ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarında qəbul edilmiş "Foreign Agents Registration Act" ("Xarici agentlərin qeydiyyatı Aktı") olmuşdur. Rusiya Federasiyasında da daxili təhlükəsizliyi təmin etmək və bu sahədə qanunvericiliyi Amerika qanunvericiliyinə uyğunlaşdırmaq məqsədilə bu qanunun analoqi versiyası 2012-ci ildə qəbul edilmişdir. Qeyd edək ki, Amerika Birləşmiş Ştatlarında qəbul edilmiş qərara əsasən, xarici təşkilatlardan və fondlardan maliyyələşən, qrant alan qeyri-hökumət təşkilatları təkcə öz maliyyə mənbələri haqqında deyil, həm də hansı ölkə tərəfindən dəstəkləndikləri, hansı məqsədlərlə yaradıldıkları və digər əlaqəli qurumlar haqqında dəqiq informasiyaları dövlətə təqdim etməlidirlər. Nəzərə alsaq ki, bu halların pozulması şəraitində təsisçi və idarəedici külli miqdarda cərimə və hətta 5 ilədək azadlıqdan məhrumetmə cəzası ala bilər, o zaman dünyanın əsas demokratiya mərkəzi hesab edilən Amerikada bu məsələlərə yanaşmanın ciddiliyi ortaya çıxır.

Bu cür düzəlişlər, xüsusilə Naxçıvan Muxtar Respublikası kimi üç tərəfdən təcavüzkar Ermənistanla həmsərhəd olan bir regionun həm təhlükəsizliyi, həm də vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasının düzgün istiqamətdə getməsi üçün əhəmiyyətli olardı. Qeyd edək ki, muxtar respublikamızda da QHT-lər cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələrində aktiv rol malikdirlər. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ədliyyə Nazirliyindən verilən məlumata görə, hazırda muxtar respublikada 32 qeyri-hökumət təşkilatı fəaliyyət göstərir.

✎ Elnur KƏLBİZADƏ

AMEA Naxçıvan Bölməsinin Bioresurslar İnstitutunun Torpaq ehtiyatları laboratoriyasının rəhbəri, kənd təsərrüfatı üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Sahib Hacıyevin və Dənli, taxıl və paxlalı bitkilər laboratoriyasının rəhbəri, kənd təsərrüfatı üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Rəşadət Əmirovun həmmüəllifi olduqları "Naxçıvan Muxtar Respublikasının müasir torpaq xəritəsinin əkinçilik sistemində rolu" adlı monoqrafiya bu günlərdə "Əcəmi" Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyində işıq üzə görüb.

Yeni nəşrlər

“Naxçıvan Muxtar Respublikasının müasir torpaq xəritəsinin əkinçilik sistemində rolu” monoqrafiyası işıq üzə görüb

Akademik Qərib Məmmədovun elmi redaktorluğu ilə nəşr edilən monoqrafiyada Naxçıvan Muxtar Respublikasında müasir torpaq xəritəsinin əkinçilik sistemində rolu haqqında məlumatlar verilir. Səkkiz il müddətində müəlliflər tərəfindən müxtəlif ərazidə aparılmış genişmiqyaslı torpaq tədqiqatları Naxçıvan Muxtar Respublikasının müasir üsulla torpaq xəritəsinin tərtib edilməsinə şərait yaratmışdır. Monoqrafiyada əksini tapan həmin xəritədə torpaqların tipi, yarımipi, növ müxtəliflikləri göstərilmiş, gələcəkdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında torpaqlardan daha səmərəli istifadə etmək imkanları əks olunmuşdur.

Monoqrafiyadakı "Naxçıvan

Muxtar Respublikasında relyef şəraiti nəzərə alınmaqla torpaq xəritəsinin tərtibi üçün müəyyən olunan vəziyyətlər", "Naxçıvan Muxtar Respublikasında torpaqların coğrafi yayılması", "Naxçıvan Muxtar Respublikasının relyefin plastikası üsulu ilə yeni torpaq xəritəsinin tərtibi", "Naxçıvan Muxtar Respublikası torpaqlarının qiymətləndirilməsi (bonitirovkası) və aqroistehsalat qruplaşdırılması", "Naxçıvan Muxtar Respublikasında torpaq münbitliyinin artırılması üçün aparılan tədbirlər" adlı başlıqlarda aparılan tədqiqatlardan alınmış nəticələr ümumiləşdirilərək Naxçıvan Muxtar Respublikasında torpaq münbitliyinin qorunması, bərpası və səmərəli

AMEA Naxçıvan Bölməsinin İnformasiya şöbəsi

istifadə olunmasına dair ətraflı məlumatlar işıqlandırılmışdır.

178 səhifəlik yeni nəşrin sonunda tədqiqat işinin nəticələri təhlil olunaraq muxtar respublika şəraitində torpaqlardan səmərəli istifadə olunması və torpaq münbitliyinin artırılması üçün tədbirlər müəyyənləşdirilmiş, bir neçə təklif və tövsiyələr verilmişdir.

Qeyd edək ki, yeni tərtib olunmuş torpaq xəritəsi muxtar respublikanın uyğun kənd təsərrüfatı müəssisələrində çalışan mütəxəssislər və ali məktəblərin kənd təsərrüfatı, coğrafiya, biologiya, iqtisadiyyat ixtisaslarının tələbələri üçün dəyərli vəsaitdir.

AMEA Naxçıvan Bölməsinin İnformasiya şöbəsi

Şahmat birinciliyi

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi münasibətilə Culfa Rayon Şahmat Məktəbində 14 yaşadək məktəblilər arasında şahmat üzrə muxtar respublika birinciliyi keçirilir. 9 aprel tarixdə start verən, Naxçıvan Muxtar Respublikası Gənclər və İdman, Təhsil nazirliklərinin, muxtar respublika Şahmat Federasiyasının birgə təşkil etdiyi birincilikdə hələlik Naxçıvan şəhərinin məktəbli şahmatçıları 12 xalla irəlidədirlər. Ordubad şahmatçılarının 10, Culfa şahmatçılarının isə 9 xalı var. Birinciliyin yekun nəticəsi bu gün bəlli olacaq.

Xəbərlər şöbəsi

Allah rəhmet eləsin

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsinin kollektivi iş yoldaşları Nurlana Nəsirovaya, atası **ABDULLANIN** vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir. Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Energetika Agentliyinin Baş direktoru Yasın Səfərov və agentliyin kollektivi iş yoldaşları **ARIF ŞÜKÜROVUN** vəfatından kədərli olduğunu bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Əziz Əliyev adına Naxçıvan Muxtar Respublika Mərkəzi Uşaq Xəstəxanasının baş həkimi Rəhim Rəhimov və xəstəxananın kollektivi iş yoldaşları Lətifə Əliyevaya, əzizi **ŞƏRİZARIN** vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər. Naxçıvan Şəhər Elektrik Şəbəkəsinin kollektivi iş yoldaşları İsmayıl İmanova, anası **ŞABAN XANIMIN** vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

ŞƏRQ qapısı

Baş redaktor:
TURAL SƏFƏROV

Ünvan: AZ-7000,
Naxçıvan şəhəri, "Təbriz" küçəsi, 1.

Telefonlar: Məsul katib: 545-62-47
Şöbələr: 545-81-44, 545-51-18
Müxbirlər: 545-75-21, Faks: 544-52-52
E-mail: serqqapisi@nakhchivan.az

Qeydiyyat №: 575

Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Nömrəyə məsul: Elnur Kəlbizadə

Qəzet redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və "Əcəmi" NPB-də ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.

Tiraj: 3940. Sifariş № 366